

Fagbladet

OFFICEREN

02 / APRIL 2026

VERDENS ØJNE PÅ

Grønland

OK26: HOVEDRESULTATER I FORLIGET
NY TRIVSELSLINJE
CANADA, DEN STORE ARKTISKE NABO
BOGANMELDelse: CHOKEPOINTS

www.hod.dk

ISSN: 2445-5326

INDHOLD

NR. 2/2026

Leder

Kort nyt

OK26: Hovedresultater i forliget

Arktisk Kommando:

- Verdens øjne på Grønland
- Forskellene er en fordel
- Arktiskeerfaringer

Kaptajn Mathias Bay

TR-seminar rykket

HOD Medlemsfordele

Trivselslinjen

Den store arktiske nabo

Boganmeldelse:

Da USA gjorde sine finansielle flaskehalse til et præcisionsvåben

Forsidefoto:

Arktisk Kommando

Bagsidefoto:

Claus Fisker

Formand
Niels Tønning
niels@hod.dk

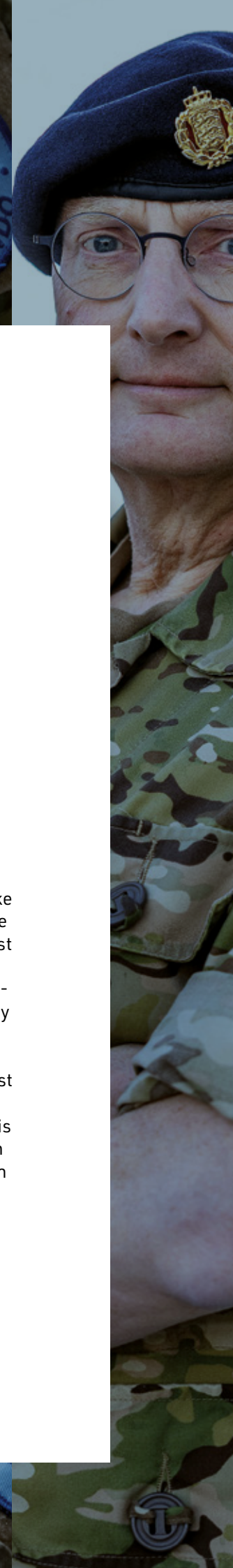
OK26 I MÅL MED FORHINDRINGER

OVERENSKOMSTFORHANDLINGER ER ALDRIG FORUDSIGELIGE, men OK26 slår vist alle rekorder. Jeg havde allerede før forhandlingerne udtalt, at det blev endog meget svært. Jeg havde heller ikke udelukket muligheden for, at det kunne ende i konflikt. Men jeg havde ikke lige set, at vi her efter udløbet af den gældende overenskomst ville stå med færdige aftaler, som bare ikke er endelige eller gyldige, før vi har en ny regering.

Der er også tale om et ret unikt clash mellem statsjuraen, som sætter alt i stå, når et valg udskrives, og forhandlingsjuraen, som principielt vil føre til konflikt, hvis vi ikke bliver enige.

Vi har været der før. I både 2002 og 2005 kørte forhandlingerne videre, selv om der også dengang var valg til Folketinget, men denne gang blev alt sat på hold, da valget blev udskrevet, og overenskomstforhandlingerne udviklede sig næsten til en sæbeopera.

Selv om der få dage tidligere var opnået et forlig i forhandlingerne for alle statsansatte, skal rammerne inden for fire uger udfyldes ved organisationsaftaler, og dernæst skal det samlede resultat ratificeres af begge parter. Sker det ikke, står parterne principielt i en konfliktsituation.

Valget blev udskrevet en lille uge inde i fire-ugers vinduet, og få timer efter lukkede Medarbejder- og kompetencestyrelsen ned for alle forhandlinger. Dermed kunne parterne principielt heller ikke aftale en forlængelse af den gældende overenskomst, og igen principielt forsvandt hjemlen til at udbetale løn den 31. marts.

Så slemt gik det dog ikke. Organisationerne pressede på for at få gang i forhandlingerne igen, og jeg ved ikke, om det var risikoen for en konfliktoptrapning under valgkampen, der var udslagsgivende, men d. 16. marts skulle forhandlingerne pludselig genoptages, og deadline blev sat til 7. april. Det satte dog alle under fornyet pres, da arbejdsgiversiden stort set havde varslet ferie op til påske.

Vi var i HOD heldigvis langt i vores forhandlinger og kunne underskrive vores aftale med PKOM kort før midnat d. 26. marts.

Nu står vi så med et færdigt og - efter min vurdering - godt resultat, som vi også et par sider inde i bladet så småt kan orientere jer om. Der

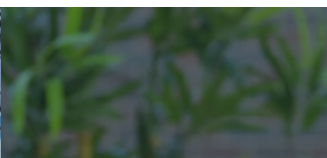
er som oftest tale om kompromiser, og denne gang ikke mindst fordi vi i udmøntning af forsvarspakken skulle have fokus på fastholdelse, rekruttering og det operative område. Vi skal bare huske at understrege, at det ikke er endeligt. At vi reelt først har et resultat, når det er godkendt af både de faglige organisationer og en ny regering.

Det er selvfølgelig sværest at spå om fremtiden, men det vil undre mig såre, hvis der ændres så meget som et komma i aftalerne, men

uanset hvornår det måtte ske, så vil disse have tilbagevirkende effekt fra 1. april 2026. ■

”

Der er som oftest tale om kompromiser, og denne gang ikke mindst fordi vi i udmøntning af forsvarspakken skulle have fokus på fastholdelse, rekruttering og det operative område.

Tidsbegrænset ansættelse kan ikke bare fornyes

Der skal være objektive begrundelser, hvis arbejdsgiver vil forny en tidsbegrænset ansættelse. Det gælder allerede første gang, ansættelsen forlænges. Alligevel oplevede et medlem gentagne gange over en lang periode at blive tidsbegrænset ansat i samme stilling, uden at der fremgik gode grunde til tidsbegrænsningerne.

HOD gik derfor ind i sagen ud fra den betragtning, at der var tale om dels et brud på loven om tidsbegrænset ansættelse, dels en omgåelse af opsigelsesvarslene i kollektivt overenskomst eller lov. HOD har fremført, at

- Arbejdsgiver burde have fastansat medlemmet i stedet for at forny de tidsbegrænsede ansættelser, når der ikke var objektive begrundelser for forlængelse frem for fastansættelse.
- Arbejdsgiver burde ikke have ladet den tidsbegrænsede ansættelse udløbe, men i stedet have opsagt ansættelsen og givet et varsel i overensstemmelse med medlemmets anciennitet.
- Medlemmet burde have et opsigelsesvarsel på et antal måneders løn svarende til vedkommendes anciennitet.

Under sagsforløbet har medlemmet fået ansættelse i en anden del af Forsvaret.

Sagen er nu faldet ud til medlemmets fordel, sådan at medlemmet modtager

- Månedsløn for perioden mellem den tidsbegrænsede ansættelses udløb og den nye faste ansættelses begyndelse
- Kompensation på 40.000 kr. for to overtrædelser af lov om tidsbegrænset ansættelse
- Desuden bliver medlemmet tilskrevet anciennitet for hele ansættelsesperioden, selv om der har været en kort afbrydelse mellem to stillinger.

- **Vi er tilfredse med afgørelsen**, for det er helt grundlæggende forkert at forny en midlertidig ansættelse, når man ikke har en god grund. Her bør man som arbejdsgiver i stedet sikre medarbejderen ordentlige forhold i form af en fastansættelse, lyder det fra HOD konsulent Steen Gøtsche.

ENGAGE
STOLT & STYRKET

Skal du med på ENGAGE?

D. 19. – 20. juni 2026 er der ENGAGE Festival på Kastellet i København.

Det er to dage med musik, fest og fællesskab. På scenen står Sort Sol, Annika Aakjær, Suspekt, Ulige Numre, Folkeklubben, Peter Sommer og TV-2 med flere.

- Med veterankort kan du få gratis billet samt gæstebilletter til nedsat pris.
- Almindelig gæst – køb billet til 1.199 kr. (børn u. 15 år kan få gratis billet).
- Bliv frivillig – få gratis armbånd og kom med i et stærkt fællesskab. Du kan være frivillig på flere måder.

Se mere på engagefestival.dk

ENGAGE er startet af Veteranfonden, og overskuddet går til veteranaktiviteter.

LEDIGT LEGAT

"DEN CLASSENSKE LEGATSKOLES UNDERSTØTTELSESFOND" uddeler årligt 2 legatportioner á kr. 15.000 til børn af Forsvarets befalingsmænd af linien samt officerer på det militære lederniveau, til uddannelse ved statens højere lærestalter eller anden videregående uddannelse. Der tildeles ikke legat til børn af officerer på det militære chefniveau.

Ansøgerne prioriteres i forhold til, om de er optaget på et fremtidigt studieophold i udlandet, har afsluttet en bacheloruddannelse og er værdig trængende.

Ansøgningsskema kan hentes på skolens hjemmeside <https://dcl.aula.dk/> eller ved henvendelse til skolen hos skolesekretær Maria Sandberg på tlf. 3366 2190.

Det udfyldte ansøgningsskema samt bilag sendes senest den 29. april 2026 til Område Amager via Digital Post på borger.dk med emnetekst "Legat - att. Svend Alleslev". Link kan findes på skolens hjemmeside.

Legatet kommer normalt til udbetaling i oktober/november måned.

Hvis du har spørgsmål om tjenesterejser, så tag kontakt til Peter Sloth peter@hod.dk

Ydelser og kost ved tjenesterejser i udlandet

HOD får jævnligt henvendelser fra officerer, der spørger om ydelser og kost ved tjenesterejser i udlandet.

Udgangspunktet på tjenesterejse i udlandet er, at man får refunderet sine udgifter til kost mod dokumentation. Det kræver, at man gemmer dokumentationen for alle måltiderne.

Det er kun, hvis man i stedet for at dokumentere udgifterne, selv ønsker at modtage time- og dagpenge, at arbejdsgiver kan vælge den løsning.

Vær opmærksom på at time- og dagpenge ikke altid er en hensigtsmæssig løsning, selv om man slipper for en del administrativt arbejde. De kan blive skattepligtige, hvis man modtager andre skattefrie ydelser, eller man foretager hyppige tjenesterejser til samme destination og med samme formål.

TEL. 33 12 82 53
E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

Frederiksborgvej 199
2400 København NV
CVR. NR.: 89 69 70 18
WWW.ORDENSBAAAND.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eftf. ApS.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
GRUNDLAET 1830

DANSKE OG UDENLANDSKE
ORDENSBÅND
MINIATUREORDENER OG MEDALJER
BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

OK26:

HOVEDRESULTATER I FORLIGENE

Generelle lønstigninger på 6,37 %, et særligt lønløft til officersgruppen på 70,6 mio. kr., en familiepakke og en Fritvalgs Lønkonto med mere fleksibilitet og nye frihedsrettigheder. Det er nogle af resultaterne på det statslige område, som de centrale parter er blevet enige om. Forligene er treårige, og den samlede økonomiske ramme er 8,7 %.

STATSLIGT ANSATTE OG DERMED OFFICERER kan se frem til en lønstigning på 6,37 % fordelt over de næste tre år. Der er også afsat midler (0,2%) til at forbedre den lokale løndannelse. Herudover følger et særligt lønløft til officersgruppen på 70,6 mio. kr., som udmøntes 1. april 2026.

Det særlige lønløft

Centralorganisationerne og Medarbejder- og Kompetencestyrelsen har besluttet, at udmøntningen af det særlige lønløft skal understøtte rekruttering og fastholdelse af militært personel, med udgangspunkt i Forsvarsministeriets lønanalyse fra 2025. For officersgruppen betyder det et fokus på den operative struktur. På den baggrund er HOD og Personelkommandoen blevet enige om at udmønte midlerne ved blandt andet at

- Forøge tillæg til premierløjtnanter, kaptajner/kaptajnløjtnanter og majorer/orlogskaptajner
- Indføre ekstra løntrin til premierløjtnanter efter 2 års anciennitet i graden og indføre ekstra tillæg til kaptajner efter 3 års anciennitet i graden
- Hæve intervallet for LG5
- Indføre flyvetillæg for overenskomstansatte officerer og forhøje pilottillægget.

Omlægning af MMS-tillæg og øvelsesgodtgørelse

HOD og PKOM er i de lokale forhandlinger blevet enige om omlægning af MMS-tillægget til en bonus, forbedringer for auditørfuldmægtige og indførelse af øvelsestillæg for chefer. Og så omlægges øvelsesgodtgørelse til overenskomstansatte officerer, ved at øvelses- og sø-øvelsesdøgn optjenes pr. påbegyndt døgn.

Øget fleksibilitet

OK26 indeholder en ny Fritvalgs Lønkonto, som giver mulighed for at vælge mellem løn, frihed og pension. Midlerne på fritvalgskontoen kommer dels fra nye midler (0,81 %), dels fra særlig feriegodtgørelse (2,30%), særlige feriedage (2,60%) og seniorbonus (1%). Der indføres en ny fritvalgsdag (fra det år, man fylder 41 år) og to nye seniordage (fra det år, man fylder 62 år), som man har ret til at holde (uden løn).

Børn og barsel

En ny familiepakke giver forældre mulighed for at holde fri ved barns 3. sygedag. Desuden tæller den dag, barnet bliver sendt hjem med sygdom, ikke længere som barnets 1. sygedag. Vilkårene for orlov og barsel forbedres. Blandt andet udvides perioden med deleuger fra 6 til 8 uger, der indføres nye lønrettigheder for blandt andet sociale forældre, og lønrettighederne forbedres i forbindelse med børns hospitalsindlæggelser.

Beredskabsofficerer

I 2024 blev Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab oprettet, og alle beredskabsofficerer blev efterfølgende ressortomlagt til det nye ministerium. Her blev det aftalt, at beredskabsofficerer midlertidigt skulle omfattes af det hidtidige aftalegrundlag. Denne aftale bliver med OK26 heldigvis gjort varig. Til gengæld lykkedes det ikke at overbevise Finansministeriet om, at også beredskabsofficerer skulle være en del af det særlige lønløft.

Afskaffelse af pligtig afgangsalder

Med forliget følger også en afskaffelse af den pligtige afgangsalder for militært ansatte tjenestemænd samt de officerer, der er ressortomlagt til MSSB. Det betyder, at man ikke længere har pligt til at lade sig pensionere ved en bestemt alder. I stedet har man ret til at gå på samme eller på et senere tidspunkt. Ændringen forventes at træde i kraft d. 1. januar 2027. Forliget indebærer ingen ændringer i tidligere aftaler om, at tjenestemandspensionister kan ansættes på overenskomst i staten efter pensionering. Læs mere på s. 9 her i bladet.

LØNSTIGNINGER OVER DE NÆSTE TRE ÅR*

Dato	1. april 2026	1. august 2026	1. april 2027	1. april 2028	I alt
Generelle lønstigninger	1,29 %	0,65%	1,88 %	2,55 %	6,37 %

*Stigningerne 1. april 2026, 1. april 2027 og 1. april 2028 forudsætter, at reguleringsordningen udmøntes som forventet.

RESULTATER MED TILBAGEVIRKENDE KRAFT

Med udskrivningen af Folketingsvalget blev OK26-forhandlingerne automatisk sat på pause, og det har betydet, at resultaterne og dermed blandt andet lønstigningen pr. 1. april 2026 bliver forsinket. Når resultaterne udmøntes, vil det derfor ske med tilbagevirkende kraft.

OK26-forligene skal godkendes for at træde i kraft

Forudsætningen for, at resultaterne i OK26 kan træde i kraft, er, at forligene bliver godkendt af de centrale parter, herunder Finansministeriet (når der er en ny regering) og Akademikerne (HOD's centralorganisation). Det gælder også den del, der handler om udmøntningen af det særlige lønløft.

Du kan finde alle aftaletekster og bilag til de centrale forlig på medst.dk.

Advokat med lang baggrund i Forsvaret – som privatkunde får du 20 % rabat på advokatrådgivning

Uanset om det handler om at få berigtiget din bolighandel, få overblik over dine ansættelsesrettigheder, udarbejde testamente eller ægtepagt, rådgivning om papirløst samliv, samvær med børn eller opløsning af dit parforhold, står vi klar.

Kort sagt: Vi hjælper dig med alt det, du som privatperson kan få brug for juridisk rådgivning til.

Kontakt Nicholas Ø. Keller, advokat (L) og partner
nik@dslaw.dk eller +45 4630 4682

DREIST
STORGAARD
ADVOKATER

Afskaffelse af pligtig afgangsalder – hvad er op og ned?

OK26-forliget for statsansatte indebærer en afskaffelse af den pligtige afgangsalder for militære tjenestemænd. Et krav, Finansministeriet har haft på bordet fra start, og som vi ikke har kunnet komme uden om.

TEKST SEKRETARIATSCHEF CARL HENNING G. JOHNSEN

MANGE MEDLEMMER HAR SPURGT, HVAD AFSKAFSELSEN REELT KOMMER TIL AT BETYDE, og hvad motivet er fra Finansministeriets side. Der må jo være et mål med det?

Selv om HOD har været meget tæt på hele forhandlingsforløbet, og særligt på kravet om afskaffelse af pligtig afgangsalder, er det ikke lykkedes at finde en forklaring. Spekulationerne har været mange, men faktum er, at vi ikke har kunnet få en begrundelse.

Det er altid svært at gå ind i en kamp, når fjendens mål ikke er kendt, og derfor har vi været i alle kroge for at finde argumenter for og imod kravet. Dette grundige arbejde har helt sikkert været medvirkende til, at vi i dag står med et forlig, hvor den pligtige afgangsalder godt nok er afskaffet fra 1. januar 2027, men hvor den eneste reelle forskel er, at man som tjenestemandsansat officer nu skal søge sin afsked med det for tjenestemænd gældende varsel på tre måneder.

For det er stadig sådan, at man har ret til at lade sig pensionere ved den hidtidige pligtige afgangsalder – uden at det koster noget på pensionen.

Og det er stadig sådan, at man kan få tillagt op til 10 pensionsaldersår, hvis man ikke ved den hidtidige pligtige afgangsalder har optjent de maksimale 37 pensionsaldersår.

For de officerer, der er tjenestemandsansatte før 1. januar 2007, gælder det også stadig, at de har mulighed for at lade sig pensionere allerede fra det 60. år – dog stadig med de samme fradrag som hidtil gældende.

Hvem har en pligtig afgangsalder

Kun tjenestemandsansatte officerer har (haft) en pligtig afgangsalder. Overenskomstansatte officerer har ikke og har aldrig haft en pligtig afgangsalder.

Tidspunkt for pligtig afgangsalder

Den pligtige afgangsalder er aftalt at være 5 år før folkepensionsalderen og følger også fremadrettet folkepensionsalderens indeksering.

For alle ansættelsesforhold gælder, at hvis man blev ansat før 1. januar 2007, så har man en pensionsudbetalingsalder (tidligst mulige udbetaling af pensionen) på 60 år. Hvis man er ansat i perioden fra 1. januar 2007 til 31. december 2017, er pensionsudbetalingsalderen 5 år før folkepensionsalderen, og hvis man er ansat fra 1. januar 2018, så er pensionsudbetalingsalderen 3 år før folkepensionsalderen.

Hvad hvis man allerede har optjent 37 pensionsaldersår?

Flere har spurgt, om man kan gå på pension, hvis man har optjent 37 pensionsaldersår, før man når den hidtidige pligtige afgangsalder, uden fradrag i pensionen. Dette kunne for eksempel være tilfældet for de officerer, der blev tjenestemandsansat inden 2007

som 25-årige, og som er blevet i ansættelsen til det 62. år. Det er tilfældet for mange officerer fremadrettet, da den laveste pligtige afgangsalder i øjeblikket er 63 år. Desværre er svaret her, at nej, det kan man ikke. Hvis man vælger at gå som 62-årig (med 37 pensionsaldersår), vil man få et livsvarigt fradrag i pensionen på 4 %.

Men hvad får man ud af at blive, efter de 37 år er optjent?

Man får ikke mere tjenestemandspension ud af det, men som reglerne er lige nu i 2026, så optjener man for hvert års ansættelse ud over de 37 år et engangsbeløb på 15 % af den skalatrinsløn, som man er indplaceret på, for M321 er det skalatrin 47, og for M331/332 er det skalatrin 49. Det svarer i nutidige penge til 77.433,75 kr. for en M321 og 88.397,10 kr. for en M331/332 pr. år ud over de 37 år. Engangsbeløbet opgøres kvartalsvis og udbetales som skrevet som engangsbeløb ved pensioneringen. Fra 1. januar 2027 opgøres det pr. måned, og fra 2028 forventes det at blive til månedsvise indbetalinger på ens arbejdsmarkedspension (PFA) i stedet for et engangsbeløb ved pensioneringen.

Du kan finde flere fakta på hod.dk/OK2026 – og du kan se og beregne nærmere på dine egne forhold på tjenestemandspension.dk, hvor du logger ind med MitID. ■

Får du 5% i rente på din lønkonto?

En lønkonto er ikke bare en lønkonto. Heldigvis for dig er HOD medejer af Lån & Spar. Derfor får du en lønkonto udover det sædvanlige og særlige fordele, du ikke finder andre steder:

- Danmarks højeste rente på lønkontoen
- Gratis kort og konti
- Personlig rådgiver, der kender dine vilkår
- Fagforeningsejet bank, der arbejder for fællesskabet

Få mere ud af dit medlemskab af HOD
- Ring **3378 1999** eller læs mere på lsb.dk/hod

Vilkår

Du skal være medlem af HOD og have afsluttet din uddannelse. Du samler hele din privatøkonomi hos Lån & Spar. Lønkonto MedlemsKunde er en del af en samlet pakke af produkter og services, som din økonomi kredittvurderes ud fra. De 5% i rente er på de første 50.000 kr. på lønkontoen. Fra 50.001-500.000 kr. er renten 0,00 %. Derefter er renten 0,50 %. Renten beregnes dagligt og tilskrives årligt. Rentesatserne er variable og gælder pr. 8. august 2025.

Se alle vilkår på lsb.dk/medlemsvilkaar. Du behøver ikke flytte dine realkreditlån. Men evt. ændringer og nye realkreditlån skal gå gennem Lån & Spar og Totalkredit.

Lån & Spar

Danske F35 patruljerer den grønlandske østkyst med støtte fra en fransk MRTT (Multi Role Tanker Transport) lufttanker. Missionen var at øve fælles operationer under de barske arktiske forhold. Ruten for flyene gik fra Fighter Wing Skrydstrup og direkte til den grønlandske østkyst. Det franske tankfly kom fra sin base i Sydfrankrig, hvor det returnerede til efter endt træning i Grønland. Undervejs i træningen i Nordatlanten passerede flyene også Færøerne.

VERDENS ØJNE PÅ

Grønland

Hele verdens opmærksomhed har siden begyndelsen af 2025 været rettet mod Grønland. Det har givet travlhed hos Arktisk Kommando.

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN

Når en franskmand taler, foregår det ofte på fransk. Derfor var det også bemærkelsesværdigt, da den franske præsident, Emmanuel Macron, slog over i både grønlandsk og dansk på et pressemøde med den danske statsminister, Mette Frederiksen, og den grønlandske regeringsleder, Jens-Frederik Nielsen, i Paris i januar 2026. For i år har Grønland, ligesom sidste år, været centrum i den globale sikkerhedspolitik. Det gav fornyet travlhed for de soldater, der arbejder i Rigsfællesskabets nordligste egne, fortæller chef for Arktisk Kommando, generalmajor Søren Andersen.

– I januar var "work-life balance" ikke rigtig et tema. Der var rigtig, rigtig travlt, og nu forsøger vi så at vende tilbage til et sted, hvor vi kan håndtere det, siger han.

To et halvt vilde år

Den franske præsident besøgte allerede Nuuk i forsommeren 2025. Og han var ikke den eneste. 2025 bød på ministerbesøg fra både ind- og udland. Samtidig afviklede Arktisk Kommando øvelser, hvor danske kampfly, helikoptere, hærenheder og specialoperationsstyrker øvede sig i at operere under arktiske forhold. Derudover var der besøg fra flere militærenheder fra vores allierede.

– Det udfordrede os selvfølgelig sidste år, men det har i virkeligheden også dannet baggrunden for, at vi er i stand til at håndtere de ekstra opgaver, vi står overfor nu, fortæller Søren Andersen.

Det er to et halvt år siden, Søren Andersen tiltrådte stillingen som chef for Arktisk Kommando. I den periode er der sket rigtigt meget med jobbet - og verden generelt.

– Jeg kan huske, da jeg var til tiltrædelsessamtale i august 2023. Forsvarschefen sagde til mig, at hvis det nu ikke blev tilstrækkeligt udfordrende i Arktisk Kommando, så skulle de nok finde en anden stilling til mig om et par år. Der må jeg sige, at jeg ikke rigtig er nået til endnu. Jeg synes, det har været to og et halvt vilde år, hvis man kigger på, hvor vi kom fra, og til hvor vi står i dag, siger han med slet skjult underdrivelse.

Fokus på den nordlige flanke

Ud over at flere og flere danske soldater bliver uddannet i at kunne operere under de specielle forhold, der hersker i Grønland og i Nordatlanten, så fokuserer NATO nu også mere på den flanke, der strækker sig langs polarcirklen fra Alaska til Finland.

– Hvis vi kigger helt nøgternt på det, så handler det om, at når krigen i Ukraine på et tidspunkt er slut - forhåbentlig til Ukraines fordel -, så vil Rusland få frigivet

de ressourcer, de bruger der. Det er min klare opfattelse, at de ressourcer vil de bruge andre steder. Det kan være Østersøområdet, men det kan også være Arktis og Nordatlanten. Det skal vi være klar til at håndtere - ikke alene processerne, men i virkeligheden også de nye våbensystemer, droner og andet, de kan indsætte. Det kræver, at vi "stepper op", og det er også derfor, at både det danske forsvar og resten af NATO øger forsvarsbudgetterne, siger Søren Andersen.

Det har været udfordrende

Og det er et andet forsvar, der findes i Grønland i dag, end det, der var for bare to år siden.

– Der er ingen tvivl om, at Forsvaret står meget stærkere i Arktis nu, end vi nogensinde har gjort. Men det har også været både udfordrende, bøvlet og svært. Jeg synes selvfølgelig også, at det har været super spændende, og jeg er enormt glad for at have været heroppe og være en del af den udvikling, siger han.

En af udfordringerne har været, at Arktisk Kommando har fået tilføjet en række for dem nye enheder, der ikke normalt er til stede i og omkring Grønland.

– Det har været udfordrende - både for mig og mit personale. Vi skal kunne håndtere nogle andre opgaver, end vi er vant til. I Arktis og Nordatlanten har vi de faste kapaciteter under os, som vi kender og er vant til at indsætte. Lige pludselig har jeg også kampfly i mit luftrum. Sidste år var det F16 - nu er det F35. Vi har fregatter heroppe, som vi normalt ikke har. De har nogle andre våbensystemer, nogle andre sensorer og skal indsættes på en anden måde, end vi er vant til. Det skal vi kunne håndtere, fortæller Søren Andersen.

Træner i minus 50 grader

Det anderledes handler blandt andet om, at der for eksempel flyene er tale om nogle helt andre afstande end i Danmark. Der er få flyvestationer, der kan håndtere flyene, og fregatterne er ikke vant til at sejle i isfyldt farvand, fortæller Søren Andersen.

– Så er der enhederne på landjorden. Lige nu sidder jeg og kigger ud ad vinduet, og det sner vandret. Det er minus 10 grader, og chillfaktoren her i Nuuk er omkring minus 20 grader. I Kangerlussuaq har den været nede på minus 50 grader, mens vi træner med Hæren deroppe. Så det er nogle helt andre kompetencer, der er brug for. De hærenheder, vi får herop, er vant til at kunne slås, og de er vant til at kunne indsættes under vanskelige forhold. Men de forhold er bare på et helt andet niveau, når man rykker herop og skal indsættes i minus 25 til minus 30 grader. Det er bare mere besværligt, siger han.

Sprint og maraton på samme tid

For at håndtere de mange ekstra opgaver kræver det ekstra hænder. Derfor har Arktisk Kommando fået et midlertidigt stabsbidrag fra Danmark.

– De ekstra folk, vi får ind i staben, kommer herop for

- Da jeg var til tiltrædelsessamtale i august 2023, sagde forsvarschefen til mig, at hvis det nu ikke blev tilstrækkeligt udfordrende i Arktisk Kommando, så skulle de nok finde en anden stilling til mig om et par år. Der må jeg sige, at jeg ikke rigtig er nået til endnu, siger generalmajor Søren Andersen, chef AKO.

” Hvis vi kigger helt nøjternt på det, så handler det om, at når krigen i Ukraine på et tidspunkt er slut – forhåbentlig til Ukraines fordel –, så vil Rusland få frigivet de ressourcer, de bruger der. Det er min klare opfattelse, at de ressourcer vil de bruge andre steder. Det kan være Østersøområdet, men det kan også være Arktis og Nordatlanten. Det skal vi være klar til at håndtere.

Søren Andersen, generalmajor,
chef for Arktisk Kommando

at løbe en sprint. Mens det faste personel, jeg har i min kommando til daglig – hvoraf langt de fleste er heroppe med familie, børn og partner –, mere er her for at løbe et maraton. Så de skal passe på, at de ikke brænder ud på den korte bane. Det kræver rigtig meget opmærksomhed fra chefer og ledere generelt på alle niveauer. Det kræver, at man kommer rundt i krogene og ser, hvordan opgavefordelingen og presset på personellet er, fortæller han.

Håndsrækning fra Danmark

Ud over det nuværende stabsbidrag har generel støtte fra resten af Forsvaret været essentiel i de perioder, hvor der har været ekstra meget pres på, fortæller Søren Andersen.

- Jeg er rigtig stolt af, at Forsvaret i for eksempel januar og februar måned i år har været i stand til at få så mange kapaciteter, enheder og soldater stablet på benene og sendt herop og få det til at virke rigtig godt. Det havde vi ikke kunnet gøre alene i Arktisk Kommando, men kun ved at kolleger i myndighederne og i stabe rundt omkring i Forsvaret har støttet 100 procent op om vores opgaveløsning og har sendt personale op, så vi er i stand til at håndtere de ekstra opgaver, der er, uden at vi vælter omkuld, siger han.

Fremover kommer vi ifølge Søren Andersens vurdering til at se en mere permanent tilstedeværelse af Hæren i Grønland, af specialstyrker samt enheder fra Flyvevåbnet →

og Søværnet, som ikke traditionelt har været til stede her.

- Det er de store værn, men der er jo en lang række myndigheder, som er fuldstændigt afgørende for, at vi kan lykkes heroppe. Det er alle dem, der støtter med logistik og transport og på etablisements- og personelområdet. Altså alle de kolleger, der sidder rundt omkring og er fuldstændigt afgørende for, at vi kan lykkes heroppe. Så jeg tror, at det relativt høje træk, der ligger på Forsvaret i forhold til det arktiske område, det kommer til at fortsætte, siger han.

Ekspertisen skal bredes ud

Ekspertisen med at indsætte militære enheder i Arktisk Kommandos område ligger hos relativt få mennesker i Forsvaret. Den viden skal bredes ud. For Søren Andersen er det vigtigt, at det er forskellige besætninger, der kommer til Grønland, når eksempelvis EH101-helikopterne er indsat.

- Således at det er forskellige besætninger, der får erfaring i at operere her. Det samme med kampfly, flymekanikere og Hæren - så det er forskellige, ikke bare soldater, men også førere og ledere, der kan indsætte skibe, fly og hvad vi har af våbensystemer, fortæller Søren Andersen.

Erfaringer fra indsættelse i netop Grønland er vigtige for NATO og Forsvaret, fordi Arktis ikke bare er Arktis. Der er stor forskel på Grønland og for eksempel den arktiske del af Skandinavien.

- Grønland er bare væsentligt anderledes. Vi har meget, meget lidt infrastruktur, voldsomt vejr, store afstande. Det gør det til noget helt særligt, når vi skal indsætte både hærbidrag, specialoperationsstyrker eller maritim- eller flybidrag. Så man kan sige, at det at træne her i Grønland ikke nødvendigvis så meget er øvelser, hvor vi skyder, men i virkeligheden bare det at være her, at kunne operere her, at kunne indsætte kapaciteterne sikkert, at kunne forbedre overvågningen af Arktis og Nordatlanten. Det kræver altså noget særligt, fortæller Søren Andersen og fortsætter:

- Og så er der jo få nationer, der egentlig har ekspertisen i at operere heroppe. Det har vi med Søværnets skibe, Slædepatruljen Sirius og med soldater fra både Jægerkorpset og Frømandskorpset, som tit er i Grønland. De kan lære fra sig - også til andre nationer, som ikke har den arktiske erfaring, som vi har.

Flere øvelser på vej

2026 byder på flere øvelser. Den første er Arctic Endurance, som bygger videre på de danske øvelser fra 2025. Her vil soldater fra både Danmark og vores NATO-allierede træne indsættelse og operationer i Grønland.

- Vi har allerede haft franskmænd oppe og træne sammen med os, vi har haft svenske soldater oppe og træne med os. Lige nu har vi nogle franske transportfly, som vi træner med, siger han.

Oven på Arctic Endurance ligger et NATO-lag, der hedder Arctic Sentry. Formålet med Arctic Sentry er at

Lige nu sidder jeg og kigger ud ad vinduet, og det sner vandret. Det er minus 10 grader, og chillfaktoren her i Nuuk er omkring minus 20 grader. I Kangerlussuaq har den været nede på minus 50.

Søren Andersen, generalmajor, chef for Arktisk Kommando

demonstrere NATO's aktive tilstedeværelse og overvågning i den nordlige del af alliancens ansvarsområde - det vil sige fra Alaska til Finland. Det er altså en form for paraply, som øvelser som både den norske Cold Response, Iceland Air Policing og altså Arctic Endurance hører under.

Kælvende moskusokser

Med den ekstra aktivitet kommer også en række hensyn, som vi ikke har i Danmark. Hvor øvelserne i 2025 havde koncentreret aktiviteterne i juni og september, så kommer Arctic Endurance til at være en mere konstant tilstedeværelse med nogle færre tidspunkter med ekstra aktivitet. Det er blandt andet for at lette trykket på den grønlandske befolkning.

- For det er sådan, at når man er her i Grønland, så er man nødt til også at planlægge aktiviteter efter, hvornår rensdyr og moskusokser kælver, og ikke at lave øvelsesvirksomhed, samtidig med at jagtsæsonen går ind og alle de her ting, som er en del af det at bo og leve i Grønland. Så der er planlægningsparametre ind over, som vi normalt ikke har i Danmark. Det kræver, at man har nogle fastansatte, altså nogen, der fast bor heroppe, som har indgående kendskab til, hvor vi kan træne, og hvor vi kan indsætte skibe og fartøjer, så vi ikke ødelægger det for fiskere og fangere. Det kræver lokalkendskab, og det kræver, at vi stille og roligt bliver bygget op, så der er flere fastansatte i Arktisk Kommando, end der var for et år siden, siger Søren Andersen.

I dag er staben - inklusive alle, der arbejder rundt om på stationerne i blandt andet Nordøstgrønland, på Færøerne og står for Arktisk Basisuddannelse - på mere end 150 personer. Det er planen, at det antal skal op.

- For at vi kan holde en fornuftig balance mellem arbejds- og privatliv, kræver det, at der kommer flere hænder herop. Det ligger også i Forsvarsforliget. Der ligger også nogle analyser på, at man skal forbedre vilkårene for Forsvarets personel i Grønland. Jeg håber, at forbedrede forhold medfører, at vi også kan forbedre vores rekruttering og fastholdelse af personel i Arktisk Kommando. Så forhåbentlig får jeg flere kolleger om bord, i takt med at de forskellige forligsinitiativer bliver rullet ud, siger Søren Andersen. ■

Forskellene

ER EN FORDEL

Øget pres på Arktisk Kommando har forstærket behovet for gode relationer hjem til resten af Forsvaret.

FOTO: SIMON ELBECK

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN

O

vervågning, suverænitetsbevarelse, eftersøgning og redning, fiskeriinspektion og støtte til samfundet i Grønland. Det er hovedopgaverne for Arktisk Kommando. Sådan har det været længe, men alligevel er noget væsentligt anderledes i dag. For Katja Lund Hinnerfeldt, kaptajn og fungerende chef for operationssektionen under Arktisk Kommando, er der kommet væsentligt flere brikker på spillepladen, når hun sammen med sine kolleger skal sætte rammerne og retningen for, hvordan de forskellige kapaciteter i Arktisk Kommandos operationsområde skal anvendes. Det gælder både på land, i luften og til søs.

Hvis vi har ansat en sagsbehandler inden for luftoperationer, der er ekspert i Challenger-flyvninger, så er det altid en udfordring, at man skal til at forholde sig til planlægningen af indsættelse af kampfly eller helikopter. Så det med at turde tage telefonen og spørge om hjælp, det synes jeg har været et af vores stærkeste værktøjer heroppe i løbet af de seneste to år.

Katja Lund Hinnerfeldt, kaptajn, fungerende chef for operationssektionen under Arktisk Kommando

- Forskellen fra for to år siden til i dag er som sådan ikke vores opgaveløsning. Den er, at hele verden kigger med, når vi løser vores opgaver. Det fik jeg for alvor øjnene op for i sommeren sidste år, hvor Forsvaret iværksatte denne her øgede tilstedeværelse i Grønland, og hvor vi lige pludselig fik tilgang af ekstra kapaciteter, som vi skulle indarbejde i vores normale operationsplanlægning, fortæller hun.

Fra plejer til ukendt

Arktisk Kommando er vant til at operere med inspektions-skibe og -fartøjer omkring Grønland og Færøerne. I Nordøstgrønland kører Slædepatruljen Sirius tusindvis af kilometer hvert år, og Challengerfly patruljerer i luften. Det er normalbilledet. Pludselig var der F16 i Kangerlussuaq, fregatter i farvandet og EH-101-helikoptere i luften. Operationssektionen gik, som Katja Lund Hinnerfeldt udtrykker det, fra at have et "plejer" til mange nye brikker til at løse sine opgaver. Samtidig med at de havde det internationale samfunds øjne hvilende på sig.

- Det internationale og sikkerhedspolitiske fokus rammer selvfølgelig konteksten for vores arbejde, men i det daglige handler vores arbejdsopgaver jo stadigvæk om at indsætte enheder og dække vores operationsområde med de enheder, vi har. Men selvfølgelig sætter det her politiske fokus et styrket krav til den høje faglighed i opgaveløsningen, fortæller hun.

Fordele ved forskellighed

Arktisk Kommando er en værnsmæssig kommando, hvor medarbejdere fra forskellige værn bidrager med mange

forskellige fagligheder, og det har været en klar fordel, når man pludselig har en fregat, som man skal få til at passe ind, fortæller Katja Lund Hinnerfeldt.

- Der læner jeg mig som leder enormt meget ind i, at jeg så har medarbejdere, der har erfaring med at sejle fregat, fortæller hun og fortsætter:

- Mit arbejde i operationssektionen har altid handlet om helhedsorienteret planlægning og koordination på tværs. Jeg vil sige, at det pres, som er lagt på os i løbet af de seneste to år, det har i virkeligheden bare forstærket behovet for stærke relationer på tværs. Ikke alene på tværs af Arktisk Kommando, men også på tværs af resten af Forsvaret.

Omringet af dygtige kollegaer

Et eksempel på dette er indsættelsen af F16, der opererede ud af Kangerlussuaq som en del af øvelsen Arctic Light i efteråret 2025. Det krævede god kontakt til Flyverkommandoen i Karup.

- Jeg tror, at det vigtigste er at huske, at man aldrig er alene, selvom vi er langt væk. Vi er jo omringet af enormt dygtige kolleger, ikke kun her i Arktisk Kommando, men også dem, der sidder i forskellige myndigheder i Danmark. Og de fleste beslutninger og planlægningsprocesser bliver bare bedre, når man bruger hinandens faglighed og perspektiver, siger Katja Lund Hinnerfeldt.

At turde at spørge om hjælp

Men gode kontakter kan ikke løse alt, når der skal løbes ekstra stærkt. Derfor har Arktisk Kommando fået et forstærket stabsbidrag, så der er flere hænder til at løfte opgaverne i Grønland. Samtidig er der med de for Arktisk Kommando mere ukendte enheder fulgt forbindelsesofficerer med, som kunne "tale sproget", som Katja Lund Hinnerfeldt udtrykker det.

- I en værnsmæssig kommando er man kun så stærk som sin faglighed. Så hvis vi har ansat en sagsbehandler inden for luftoperationer, der er ekspert i Challenger-flyvninger, så er det altid en udfordring, at man skal til at forholde sig til planlægningen af indsættelse af kampfly eller helikopter. Så det med at turde tage telefonen og spørge om hjælp, det synes jeg har været et af vores stærkeste værktøjer heroppe i løbet af de seneste to år, fortæller hun.

Læringskurven har været stejl og tempoet højt, men Katja Lund Hinnerfeldt håber at se en ny normal i hverdagen igen.

- Jeg håber, at på et eller andet tidspunkt så bliver det, der er nyt, forhåbentlig til normalen, så vi har en organisation, der kan favne den her opgaveløsning. Vi løb rigtig stærkt sidste år, og det gør vi selvfølgelig stadigvæk, men forhåbentlig når vi på et tidspunkt til et sted, hvor al denne her læring fra de sidste halvandet år er så godt forankret i vores organisation, at der kommer lidt mere ro på. ■

ARKTISKE erfaringer

Tobias bruger sine erfaringer fra Slædepatruljen Sirius til at planlægge landoperationer i Arktis og hjælpe Forsvaret med at operere sikkert i det ugæstfri område.

FOTO: SIMON ELBECK

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN

Når danske og udenlandske soldater skal begå sig i Grønland, så er det vigtigt at kende de specielle forhold, der hersker her. Tobias er premierløjtnant og landoperationsofficer ved Arktisk Kommando. Han planlægger landmilitære operationer med fokus på Nord- og Nordøstgrønland. Han har selv tidligere gjort tjeneste ved Slædepatruljen Sirius, har været leder af patruljen og været med til at udvælge og uddanne kommende patruljemedlemmer, så han har indgående kendskab til, hvad der skal til for at være soldat i Grønland.

- Der er meget forskel på, om man befinder sig i den nordlige del af Grønland eller på Indlandsisen, eller om man træner i en skov i Danmark eller i Borris øvelsesterræn, siger han.

Tobias begyndte i sin nuværende stilling i juli 2025 og landede altså på et tidspunkt, hvor Grønland stod midt i spotlyset på den sikkerhedspolitiske scene, og han blev efter eget udsagt kastet direkte ud i arbejdet

”

Operationer i Arktis og Grønland har i sin helhed min store interesse. Og jeg oplevede, at jeg havde noget viden, nogle erfaringer og kompetencer, som jeg kunne bruge fra dag et. Det kunne jeg bruge som et anker. Så selvom der var mange opgaver, og der skete en masse ting, så var der noget kendt i det.

Tobias, premierløjtnant, landoperationsofficer ved Arktisk Kommando

Her hjalp baggrunden fra Slædepatruljen Sirius ham til at lande på benene og løse opgaverne.

- Operationer i Arktis og Grønland har i sin helhed min store interesse. Og jeg oplevede, at jeg havde noget viden, nogle erfaringer og kompetencer, som jeg kunne bruge fra dag et. Det kunne jeg bruge som et anker. Så selvom der var mange opgaver, og der skete en masse ting, så var der noget kendt i det, fortæller han.

Store forskelle

Det kræver en vis erfaring at begå sig som soldat i Grønland. De erfaringer er Tobias med til at sprede ud til Forsvaret og NATO, når han i sit nuværende job hjælper med, at besøgende soldater lærer at kunne gennemføre operationer i Grønland. For ud over de åbenlyse forskelle til Danmark - som manglende fjelde og milde vintre -, så er der også størrelsen. Grønlands areal er større end Frankrig, Tyskland, Spanien, Storbritannien, Italien, Grækenland, Schweiz og Belgien tilsammen.

- Det er svært at svare specifikt på, hvad der skal til, for at man kan operere i Grønland, for det er et kæmpe område. Terræn og klima ændrer sig utrolig meget alt efter årstiden, og hvor du befinder dig rent geografisk. Der er vinterstorme og faldvinde fra indlandsisen. Du har det kystnære, du har de høje fjelde, du har randområderne ved begyndelsen af indlandsisen, og så har du selve iskapen, fortæller han.

Styr på basisfærdigheder

I løbet af det seneste år har både danske og udenlandske soldater været i Grønland for at træne under netop de forskellige forhold, som Grønland kan tilbyde. De udenlandske soldater kommer med forskellige erfaringer i bagagen, alt efter hvad de i deres respektive hjemlande har adgang til af alpint og koldt terræn. I Danmark har nogle enheder fra alle tre værn allerede erfaring med at operere i arktiske miljøer, men der er også nye enheder. For dem handler træningen i Grønland mest om at genlære kendte soldaterfærdigheder under de nye omstændigheder.

- Bare det at være i Grønland er noget, vi skal tillære os. Det kræver, at man har styr på sine basisfærdigheder. Hvordan holder man sig varm, hvordan holder man sig hydreret, hvordan holder man energiniveauet i kroppen oppe og får tørret sine stumper. Så alle mulige små tips og tricks til, hvordan man opretholder og genopretter sin kampkraft. For det er det, der gør, at man i sidste ende kan blive ved med at kæmpe, også selv om det blæser og sner, og temperaturen er -25 grader, fortæller Tobias.

Skal prøves på egen krop

De færdigheder kan være noget så simpelt som at være klædt korrekt på til opgaven. Står du stille og observerer, så skal du have rigtig meget tøj på for at kunne holde varmen. Men ændrer opgaven sig til, at soldaten skal bevæge sig meget, så er det vigtigt, at man ikke begynder at svede, for vådt tøj er lig med en større risiko for underafkøling. I den tørre arktiske luft har kroppen også brug for mere væske, og kolde fingre mister finmotorik, så det kan være svært at have et ordentligt aftræk på sit våben.

- Det handler alt i alt om, at den enkelte soldat, men også gruppen og enheden, skal gå fra et stadie af overlevelse til et stadie, hvor de kan gennemføre operationer. Og fordi operationsmiljøet i Grønland kan være meget ufremkommeligt og barsk, og fordi udfordringerne i forhold til et dansk miljø er mange, så giver det rigtig god mening at komme herop og træne det, så det ikke kun er en teoretisk forståelse, man har, men at man faktisk mærker det på kroppen, siger Tobias. ■

Providing simulated drone training

Air • Land • Sea

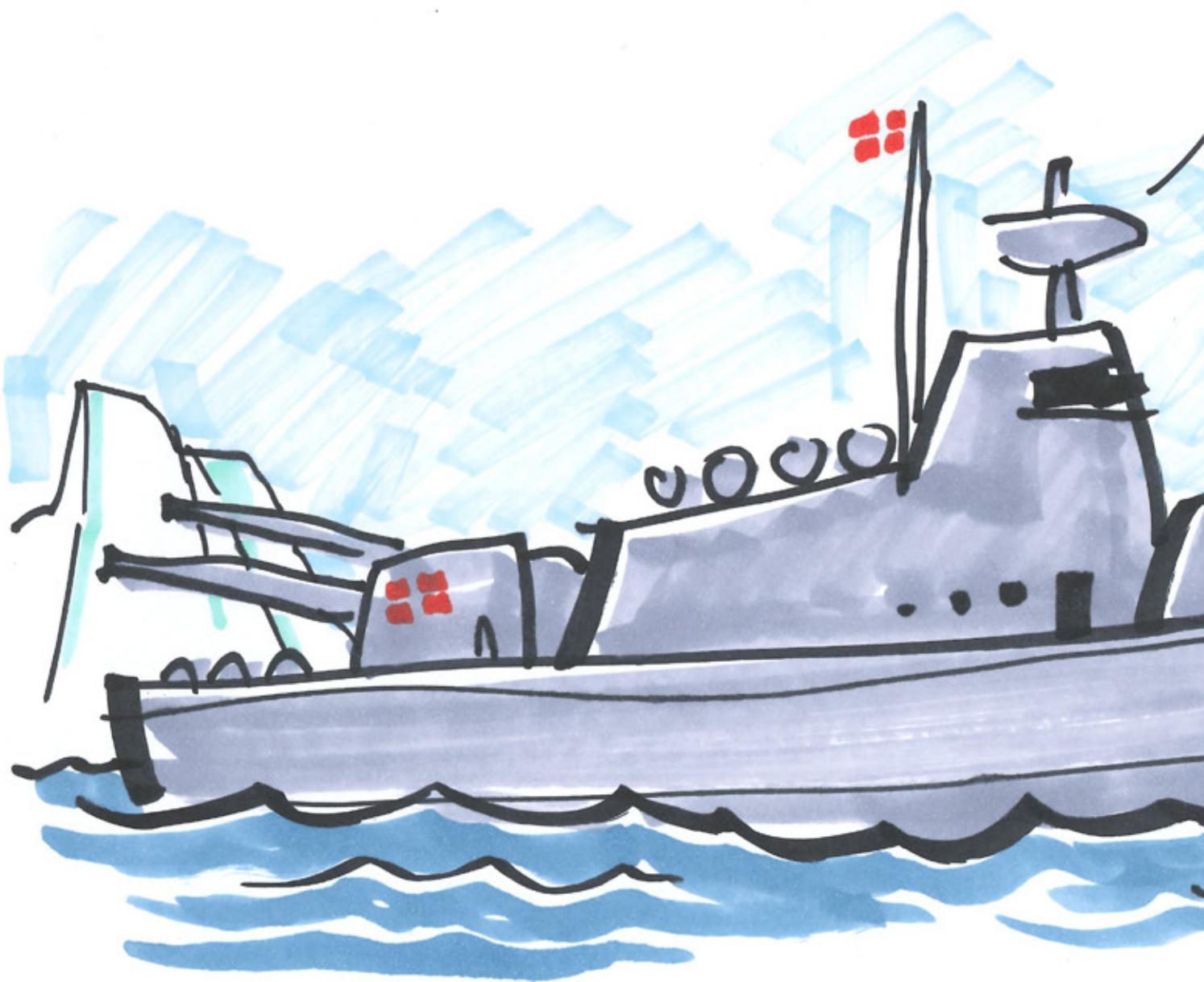
The IFACTS Drone simulator provides:

1. A very realistic 3D-training environment
2. VR supported drone simulator
3. Options for training in geospecific realistic terrain
4. Options for “modelling” different drones
5. Integration with the IFACTS product suite and other simulators, e.g. mission planning and battle management systems

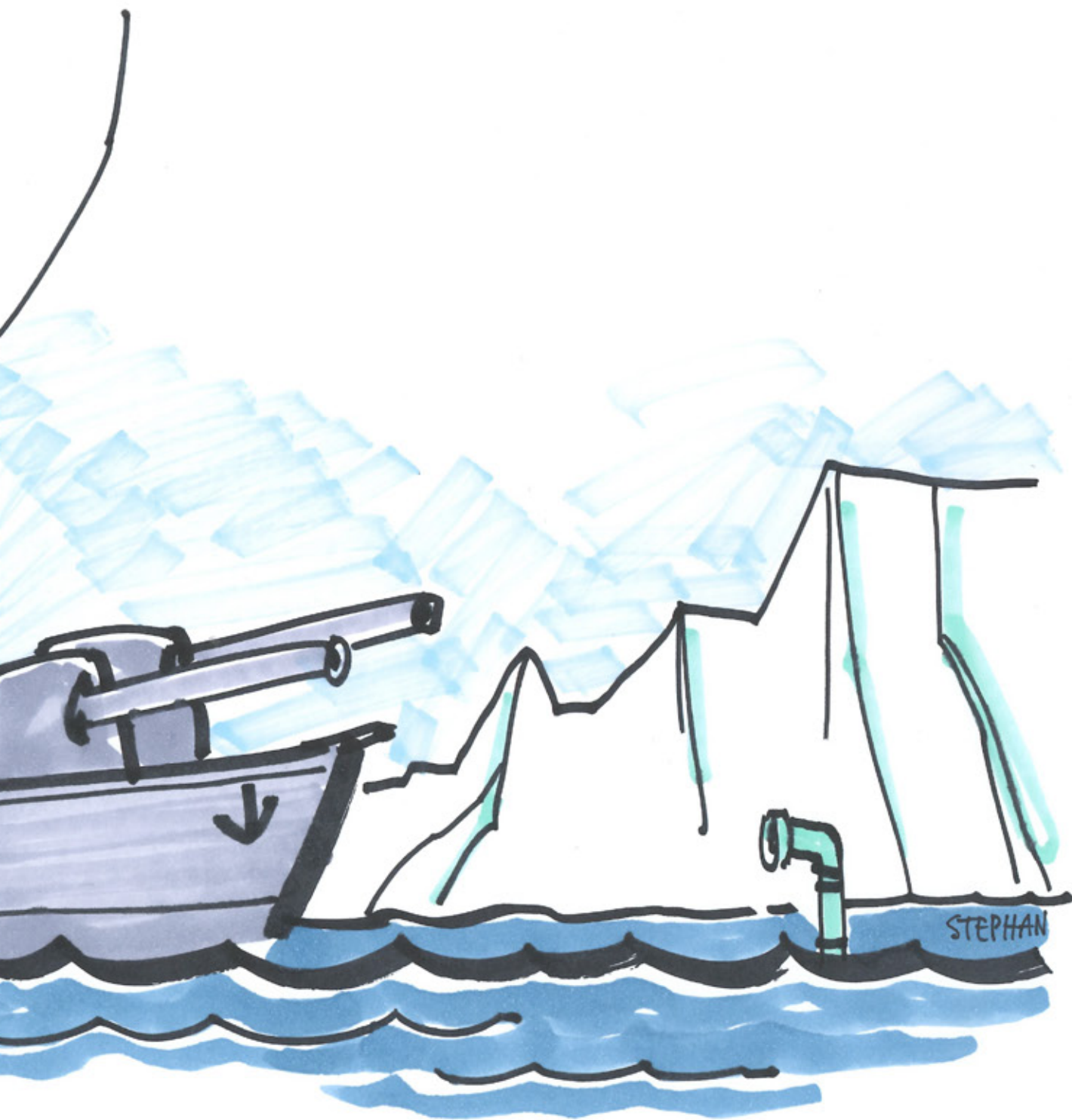
Sharpening the skills of the operators

På hovedbestyrelsens seminar i december havde vi besøg af illustratør Stephan Nielsen, der – med et glimt i øjet – tegnede, hvad han lyttede sig til. Der blev fanget mange vigtige pointer.

HALLO... ER DET FINANSMINISTEREN?

VI ER SÅDAN SET KLAR TIL AT NEDKÆMPE TRUSLEN.
MEN VI VIL GERNE LIGE TALE LØN FØRST...

Kaptajn Mathias Bay, 38 år

HB-medlem Flyvevåbnet
Pilot, 727 Fighter Squadron,
Fighter Wing Skrydstrup.

HVEM ER JEG:

Jeg bor i Kolding med min kone og vores tre børn. Jeg startede i Flyvevåbnet i 2008 og arbejder i dag på Fighter Wing Skrydstrup. På vejen til pilotuddannelsen nåede jeg forbi gruppeførerpraktik ved Hæren i Skive og en periode som teknisk officer, før Flyvevåbnet igen åbnede for pilotuddannelser. Jeg har været TR og lokalafdelingsformand, indtil jeg sidste år blev valgt ind i HB.

CV

Hvorfor er du involveret i organisationsarbejde?

Da jeg begyndte i Forsvaret, havde jeg svært ved at se pointen med at være medlem af en fagforening. Jeg var medlem fra kadettiden, fordi alle andre også var det. I en del år var HOD mest noget, jeg forbandt med tilskud til julefrokosten eller invitationer til pensionsarrangementer, som jeg nok syntes, at jeg var for ung til. Med tiden gik det dog op for mig, at der er forbavsende få, både medarbejdere og chefer, der virkelig kender vores ansættelsesvilkår, og hvor frustrerende det som medarbejder var at blive forvaltet forkert. Det blev min indgang til det lokale organisationsarbejde, og da jeg først oplevede at kunne påvirke tingene, gav det mening at engagere mig mere.

2008 - 2009
Flyvevåbnets Sergentskole
og Flyveskolen

2009 - 2011
Flyvevåbnets Officersskole

2011 - 2012
Teknisk Officersuddannelse ved
Handels- og Ingeniørhøjskolen
Herning

2012 - 2013
Tjeneste som Teknisk Officer ved
Fighter Wing Skrydstrup

2013 - 2015
Pilotuddannelse, USA

2015 - 2019
Pilot, 730 Fighter Squadron, FW SKP

2018 - 2020
VUK ved Flyvevåbnets Officersskole

2019 - 2026
Pilot, 727 Fighter Squadron, FW SKP

Hvilke mærkesager er de vigtigste for dig at kæmpe for?

Det er vigtigt for mig, at vi tør stille krav – både til Forsvaret som arbejdsgiver og til HOD som organisation. Arbejdsvilkårene skal passe til de opgaver, man forventer løst, og de må ikke være så stive eller dårligt tilpassede, at de i sig selv skaber frustration i hverdagen. Jeg mener også, at chefer tættere på opgaven skal have bedre og hurtigere mulighed for at tilpasse rammerne, når virkeligheden ændrer sig. Samtidig er det helt afgørende, at sager mellem Forsvaret og HOD behandles langt hurtigere. Når spørgsmål om løn og arbejdsvilkår trækker ud i halve og hele år, er det ikke bare ineffektivt, det er for dårligt og skader både Forsvaret og HOD.

OBS OBS OBS TR-seminar rykket!

Årets TR-seminar er rykket til:

22. - 23. oktober 2026
stadig på Glostrup Park Hotel.

I håb om at vi til oktober kan tale mere præcist om overenskomstresultater og få besøg af relevante politikere, har hovedbestyrelsen besluttet at flytte årets TR-seminar til oktober.

Hvis du allerede var tilmeldt, har vi også sendt dig en mail om, at arrangementet er flyttet.

Tilmelding foregår på
MitHOD under Arrangementer

Vi beklager ulejligheden og glæder os - stadig - til at se jer i Glostrup!

HOD MEDLEMSFORDELE

Rådgivning

Du kan få rådgivning vedrørende dine løn- og ansættelsesforhold.

Lån & Spar

Du kan få unikke fordele i Lån & Spar, fordi HOD er medejer af banken.

Advokathjælp

HOD samarbejder med et advokatfirma, som du har mulighed for at benytte til private formål til en favorabel medlemspris.

Forsikring

HOD har aftaler med samarbejdspartnere, hvor du kan få medlemspriser på alle typer af forsikringer.

Pension

HOD har en attraktiv og konkurrencedygtig aftale med PFA.

Lån

Du kan optage lån i Tjenestemændenes Låneforening til en fordelagtig rente og uden gebyrer og stiftelsesomkostninger.

Forbrugsforeningen

Der er mange penge at spare på alt fra maling til rejser til den daglige kop kaffe.

Fagblad

Du modtager Fagbladet Officeren 6 gange om året.

Læs mere om alle medlemsfordelene på hod.dk.
Du er også altid velkommen til at **kontakte os**
på **3315 0233** eller **hod@hod.dk**

Trivselslinjen

- få professionel rådgivning om sundhed og trivsel

Som medlem af HOD har du adgang til Trivselslinjen

- en fortrolig og professionel rådgivningslinje drevet af Falck Healthcare. Her kan du få tidlig rådgivning og støtte, hvis noget i dit arbejdsliv eller privatliv begynder at belaste dig.

Du kan få råd, vejledning og støtte ved:

- Stress og psykisk mistrivsel (v. psykolog)
- Kost og vægttab
- Smerter i bevægeapparatet
- Planlægning af træning og genoptræning
- Rygestop og misbrug (evt. inddragelse af misbrugskonsulent)
- Hjælp til målsætninger, fastholdelse og motivation ifm. livsstilsændringer

Ring til HOD på
+45 33 15 02 33
hvis du gerne vil i kontakt
med Trivselslinjen.
Det er HOD, der formidler
kontakten.

**Tværfagligt team, som består af
kvalificeret sundhedsfagligt personale:**

- Sygeplejersker
- Fysioterapeuter
- Autoriseret psykologer - henvises til via sygeplejerske
- I særlige tilfælde socialrådgivere - henvises til via sygeplejerske
- I særlige tilfælde misbrugskonsulent - henvises til via sygeplejerske

Den store arktiske nabo

Præsident Trumps territoriale ambitioner har bragt Canada og Kongeriget Danmark tættere sammen. Canada er i samme båd som Grønland, for landet er truet udefra for første gang i flere hundrede år. Vi har bedt en førende ekspert i canadisk udenrigs- og sikkerhedspolitik om at perspektivere situationen og mulighederne.

TEKST NIELS-BIRGER DANIELSEN

Storpolitiske udtalelser af canadiske ledere bliver sjældent bemærket internationalt, men premierminister Mark Carneys tale på World Economic Forums årlige møde i Davos i Schweiz var en undtagelse. Han konstaterede den regelbaserede verdensordens sammenbrud. Samtidig opfordrede han de middelstore magter, som Canada med 40 millioner indbyggere selv er iblandt, til at forstærke det indbyrdes samarbejde.

Carneys tale vakte særlig opmærksomhed, fordi den blev holdt den 20. januar, det vil sige netop i de dage, hvor det virkede uoverskueligt, hvilke konse-

kvenser truslerne fra USA's præsident Donald Trump om at annektere Grønland ville medføre.

Under Carney er Canada slået ind på en linje, hvor strategisk autonomi er en topprioritet. Det er en drastisk ændring, idet landet i mange årtier har været stærkt integreret med USA. Men USA's politik under Trump har ifølge professor Michael W. Manulak, ekspert i canadisk udenrigspolitik, været chokerende.

- Den kendsgerning, at mange amerikanere genvalgte Trump, selv om de i det store og hele vidste, at de ville få en regering, der ville føre til et opbrud i den internationale orden, har rystet illusioner, som

har ligget til grund for udenrigs- og sikkerhedspolitikken, siger Manulak, der er professor i international politik og diplomati på Carleton University i Ottawa, Canadas hovedstad.

Fælles normer og værdier

Landet er blevet sikkerhedspolitisk nabo til Kongeriget Danmark. De to staters situation ligner hinanden i den forstand, at Donald Trump har erklæret sit ønske om at gøre Canada til den 51. delstat i USA.

- Canada er begyndt at lede efter partnere, og vi har et langvarigt og dybtgående forhold til Danmark og til mange andre europæiske lande – især i NATO-sammenhæng. Vi har fælles interesser, et fælles normsæt og en fælles politisk kultur, vurderer Michael Manulak.

Han mener, at den overordnede ramme, der omfatter forsvar og sikkerhed, godt kan rumme temaer, der ikke traditionelt opfattes som sikkerhedspolitik, for eksempel miljø sikkerhed og de meget sårbare økosystemer, der skal opretholdes.

- Der er et stort overlappingsområde, om det så er trækfugle eller fiskearter og -bestande, der kræver løsninger på tværs af grænserne. Når det gælder de oprindelige folk, er der gode muligheder for at etablere samarbejde både i Grønland, i Canada og andre steder, siger Manulak.

- Det har sikkerhedspolitiske virkninger, for de mennesker, der lever i områderne, er Arktis' øjne og ører. Bekæmpelse af smugleri er et eksempel på et felt, hvor samarbejde med de oprindelige befolkninger har betydning.

Fællesskabet med USA

Til dato har Canada mest samarbejdet med USA. Den militære integration er frem for alt institutionaliseret i den binationale North American Aerospace Defense Command (NORAD), som sikrer luft- og søvejsforsvaret samt varsler om missilangreb på Nordamerika. Manulak ser ingen tegn på, at det politiske nedbrud har haft indvirkninger på rent militære relationer.

- NORAD og andre militære institutioner går ofte under den politiske radar. Det kan være af stor værdi under de nuværende forhold, siger han.

- Samarbejdet mellem Royal Canadian Air Force og US Air Force er meget tæt. Canadiere har i generationer gjort tjeneste i NORAD og i USA's Nordkommando (NORTHCOM). Denne udveksling har meget dybe rødder, der i nogen grad afskærmer systemet mod chokvirkninger fra den politiske situation.

”

Canada er begyndt at lede efter partnere, og vi har et langvarigt og dybtgående forhold til Danmark og til mange andre europæiske lande – især i NATO-sammenhæng. Vi har fælles interesser, et fælles normsæt og en fælles politisk kultur.

Michael W. Manulak, professor og ekspert i canadisk udenrigspolitik

Landene er fælles om den store opdatering af North Warning-systemet. Et andet aspekt er det Golden Dome-missilforsvarssystem, som Donald Trump ønsker etableret.

- Han får brug for samarbejde fra Canada, hvis det skal blive effektivt. Vores premierminister har signaleret i det mindste en vis villighed til at se nærmere på muligheden, bemærker Ottawa-professoren.

Lønforhøjelse

Canada har samme lave udgangspunkt for oprustningen som Danmark, idet forsvarsbudgettet i 2024 blot var 1,3 pct. af bruttonationalproduktet (BNP). Den forsvarspolitiske tænkning har været bestemt af, at landet ligger i et enestående smørhul med grænsen til USA som den eneste landegrænse og med småstaten Danmark som sikkerhedspolitisk ansvarlig for Grønland.

Målsætningen var at nå op på 2 pct. af BNP inden den 31. marts, men det er ikke lykkedes. NATO's fælles målsætning er 5 pct. af BNP. Det kan i bedste fald først nås et stykke op i 2030'erne.

- Det skyldes ikke mangel på politisk vilje eller indsats, men det er faktisk meget vanskeligt at forhøje budgettet kraftigt og få brugt så mange penge. Noget er gået til at forbedre løn og personalegoder for de ansatte ved de væbnede styrker. Det skulle gerne forbedre rekrutteringen, siger Manulak.

Canadiere vil prioritere sikkerheden i Arktis – et område, der længe har været forsømt. Dual use-konceptet er en ledetråd.

- Veje og lignende vil sætte Canada i stand til bedre

at forsvare Arktis, men det vil også være relevant og værdifuld infrastruktur, der ville være vanskelig at få midler til i almindelig budgetlægning. Her giver NATO-kravene en god mulighed.

F35 mod Gripen

Den ene af to store prioriteringer er anskaffelsen af 12 ubåde. Der er skarp konkurrence om leveringen, idet både den sydkoreanske Hanwha-gruppe og ThyssenKrupp Marine Systems i Kiel, der bygger for det tysk/norske ubådsprojekt, er inde i billedet.

Den anden prioritering er modernisering af kampflystyrkerne. I 2023 skrev den daværende regering kontrakt med Lockheed Martin-koncernen om 88 F35-fly, men Mark Carneys regering har kun bekræftet købene af en mindre del. Kun 16 er betalt.

Canadierne overvejer, om de i stedet skal supplere med et antal JAS 39 Gripen-kampfly fra den svenske Saab-koncern. Det er kontroversielt og omdebatteret. Mark Carney er indstillet på Gripen-løsningen, mens flyvevåbnets ledelse går ind for F35.

Spørgsmålet er, om det ikke bliver meget dyrt med to kampflytyper.

- Ekstra omkostninger til træning, udstyr, vedligeholdelse etc. kan blive meget dyrt. Omvendt påpeger andre, at det kan blive en fordel at have to typer hurtige kampfly, der har hver deres fortrin i forskellige operationelle sammenhænge og i forskellige operationelle miljøer.

Specielt synes Gripen at være bedre egnet til missioner i polarklima. Svenskerne spiller deres chance.

- Den svenske konge besøgte Canada i efteråret, og den svenske forsvarsminister og højtstående embedsmænd har arbejdet på at bringe Gripen på banen. Men USA's ambassadør i Ottawa, Pete Hoekstra, har sagt, at det kunne få konsekvenser for

NORAD, hvis Canada ikke køber flere F35. Hoekstra er en kontroversiel skikkelse, fordi han af og til bruger en intimiderende tone i stil med Donald Trumps, beretter Michael Manulak.

Over 100 canadiske virksomheder indgår i forsyningskæden til F35, og eksperten pointerer, hvor stor risikoen er ved denne dybt integrerede afhængighed, hvis området bliver politiseret.

- Håbet herovre er, at det vil vise sig muligt at få spørgsmålet tilbage på et militært, professionelt spor. Forhåbentlig kan vi i nogen grad afskærme processen mod virkningerne af Trump-regeringens nedbrydende praksis, siger professoren, der dog selv er skeptisk.

- F35 er en militær platform, der kræver adgang til data, ikke mindst geopositionerings-data. Flyet er reelt en computer på vinger, og det er helt afhængigt af at have adgang til løbende opdateringer. Mange spørger, om USA vil være en pålidelig partner i det lange løb, hvis Canada fortsætter med at købe F35.

Vægt på stabile forbindelser

Kampfly-sagen er central for ambitionen om strategisk autonomi. Regeringen offentliggjorde for nylig en forsvarsindustriell strategi, hvori det er en central målsætning at foretage et voksende antal anskaffelser fra hjemlige producenter. Samtidig har Canada fået adgang til EU's finansielle instrument Strategic Autonomy for Europe (SAFE), der har til formål at fremme forsvarsinvesteringer og fælles indkøb.

- Det vil sandsynligvis også åbne muligheder for europæiske firmaer for at sælge til Canada – ikke mindst hvis de kan tilbyde systemer, som de kan levere med ret kort varsel, og som dækker presserende behov, vurderer professor Manulak.

- Man kan ikke bygge en forsvarsindustri i løbet af

”

F35 er en militær platform, der kræver adgang til data, ikke mindst geopositionerings-data. Flyet er reelt en computer på vinger, og det er helt afhængigt af at have adgang til løbende opdateringer. Mange spørger, om USA vil være en pålidelig partner i det lange løb, hvis Canada fortsætter med at købe F35.

Michael W. Manulak, professor og ekspert i canadisk udenrigspolitik

få måneder eller endda år. Derfor vil der på kort sigt være stor efterspørgsel efter ting, som Canada kan bruge til at opfylde sine NATO-forpligtelser.

Et vindue med muligheder for de europæiske lande står vidt åbent.

- For mig tegner det billede sig, at når europæiske firmaer indgår partnerskaber med canadiske firmaer, indebærer det reelle muligheder, fordi regeringen lægger vægt på at opbygge en forsvarsindustriel kapacitet på basis af langvarige, stabile forbindelser, siger Michael Manulak.

Svenske Saab, producenten af Gripen-flyet, har fulgt sit fremstød op med tanker om eventuelt at investere og skabe job i Canada og indgå i partnerskaber med canadiske firmaer.

- Det ser jeg mange muligheder i. Og når der så aktuelt er huller i forsyningerne, fordi Canada simpelthen ikke har den hjemlige produktionskapacitet til at udfylde dem, ja så er der et modent marked for europæiske firmaer.

Savnede konkrete ting

Premierminister Carneys oratorisk stærke tale i Davos vakte bifald internationalt. I lighed med den finske præsident Alexander Stubb understregede Carney værdibaseret realisme som vejen frem. Talen

pegede frem mod en kerne af lande, der er klar til at sætte hælene i over for Donald Trump. Alligevel er Michael Manulak ikke imponeret.

- Jeg har ikke set nogen udtrykkelig plan for, hvordan han har tænkt sig at følge op på den målsætning. Han taler om en 'variabel geometri', hvor Canada vil samarbejde med ligesindede partnere og bygge koalitioner op omkring særlige formål. Det er noget, Canada har gjort i årevis.

Det er Manulaks indtryk, at regeringschefens pointe er, at Canada vil gå mindre op i, om samarbejdspartnerne er liberale demokratier som Danmark, og at man er mere villig til at finde fælles dagsordener med lande, hvis politik man på forskellig vis har vanskeligt ved at acceptere. Det gælder f.eks. Indien, som Mark Carney besøgte i marts for at etablere et samarbejde.

- Hvis dette skal føre til en varig ændring af Canadas udenrigs- og sikkerhedspolitiske kurs, så er det første spørgsmål, jeg vil stille: præcis hvordan vil han levere på det? Min anden reservation er, at premierministeren var noget kortfattet, når det gjaldt den regelbaserede verdensorden og multinationale juridiske institutioner, eller med andre ord: international lov.

Michael Manulak finder, at vi er midt i et nedbrud af det internationale system, der blev konstrueret efter Anden Verdenskrig.

- Jeg synes, det er et meget farligt område, vi er på vej ind i, når vi begynder at nedgøre reglerne, når overholdelse af international lov foregår på et 'fragsag-til-sag'-grundlag, og når internationale aftaler bliver indgået på et transaktionelt grundlag.

Professoren foreslår, at Danmark, Canada, Storbritannien, Frankrig, Sydkorea, Japan og lande med lignende værdier sætter sig sammen i en indsats for på en systematisk måde at styrke FN, hvor dysfunktionel og frustrerende denne organisation, efter hans mening, så end ofte er.

Separatisterne vestpå

Som led i sin linje over for Canada har Trump-regeringen forsøgt at tromme en intern splittelse op. I efteråret skal der formentlig være folkeafstemning om løsrivelse fra Canada i den vestlige provins Alberta, der er rig på olie, gas og andre naturressourcer. Opinionsmålinger tyder på, at 20-25 pct. af Albertas indbyggere går ind for løsrivelse.

- Derfor ser der ikke ud til at være nogen virkelig trussel mod Canadas enhed lige nu. Det ligner mere et initiativ, der har til hensigt at lægge pres på cen-

tralregeringen for at fremme en politik, der er mere fordelagtig for Alberta, vurderer Michael Manulak.

- Men når man åbner en dåse med orme, ved man aldrig, hvad der kan ske. Selv om målinger viser, at der ikke er megen støtte, kan man ikke være sikker på udfaldet. Bare spørg briterne, siger Manulak med henvisning til Brexit-afstemningen i 2016.

Folk fra Trump-administrationen har holdt møder med separatistiske ledere i Alberta og givet dem en vis opmuntring til deres aktiviteter.

- Det er en uhyrlig opførsel, og jeg synes, det er på sin plads, at regeringen har reageret kontant, USA's udenrigsministerium har bagatelliseret, hvad der er foregået, men med en præsident i USA, der er parat til at begå chokerende handlinger, kan man aldrig vide sig sikker, pointerer Ottawa-professoren.

- Vi kan bekymre os om mulig indblanding i valg fra uvenligt indstillede lande som Rusland og Kina, men der er intet land, der er i stand til at foretage så magtfuld en indblanding som USA.

Derfor er den sandsynlige folkeafstemning en af de store usikkerheder m.h.t., hvordan tingene kan udvikle sig.

- Lige nu virker risikoen ret lille, men vi har været igennem et år med uhyrlige ting. ■

DANSK FORSVARSATTACHÉ

Danmark har en forsvarsattaché i Ottawa, Canada. Stillingen blev besat i begyndelsen af 2025 og var en konsekvens af delforliget i 2024, hvor det blev besluttet at udsende attachéer til Canada og Norge. Udstationeringen er som udgangspunkt af en varighed på tre år.

MICHAEL W. MANULAK

2014: Dr.phil. i international politik fra St. Antonys College, Oxford University, Storbritannien

Fra 2019 Professor i international politik på Norman Pater School of International Affairs, Carleton University, Ottawa
2018-19: Politisk chefrådgiver i Forsvarsministeriet.

2015-18: Politisk rådgiver i Forsvarsministeriet, Proliferation Security Team.

2008: Efterretningsanalytiker ved Canadian Air Transport Security Authority

2001-07: Adm. direktør for Greenpower Canada.

Michael Manulak har udgivet flere bøger – bl.a. *Change in Global Environmental Politics: Temporal Focal Points and the Reform of International Institutions* (Cambridge University Press, 2022). Den blev hædret med Chadwick Alger Prize som årets bedste bog om internationale organisationer og multilateralisme.

Herudover har han skrevet bidrag til antologier og artikler i tidsskrifter.

På ferie fra Forsvaret?

Uanset om du er udsendt eller ej, skal du sikkert ud
engang i mellem.

Rejseforsikring med fordele

Eksklusivt gennem HOD kan du
få **Trygs rejseforsikring uden krav**
om, at din ferierejse skal begynde i
Danmark. Det er bare én af fordelene
fra os til jer, der passer på Danmark.

→ Kontakt os og hør mere om den
Ekstra Tryghed, vi kan tilbyde dig.

→ Ring 70 33 25 25, læs mere på
tryg.dk/partner/hod eller scan her:

Er du kadet? Vi har også
fordele til dig.

Da USA gjorde sine finansielle flaskehalse til et præcisionsvåben

Under den første Golfkrig var amerikanske krigsskibe nødvendige for at stoppe Iraks oliehandel. 15 år senere lykkedes samme manøvre mod Iran med et enkelt dokument. En fremragende bog fortæller den moderne historie om USA's økonomiske våben.

TEKST ANDERS HØJER RØMELING

FYSISKE FLASKEHALSE SOM HORMUSSTRÆDET og Panamakanalen er hovedårer for verdens handel, flåder og energileverancer. Det er der næppe nogen, der er i tvivl om på nuværende tidspunkt. Men hvad med de usynlige flaskehalse, der gænger klodens pengestrømme rundt i form af alt fra lønninger til investeringer og forsikringssummer?

Det er omdrejningspunktet i bogen 'Chokepoints: How the global economy became a weapon of war', hvor den usynlige infrastruktur – og amerikanernes dominans på området – udfoldes på mesterlig vis.

Siden Den Kolde Krig og især under globaliseringens guldalder i 1990'erne og 2000'erne har USA i kraft af dollaren som international valutareserve stået som arkitekten bag den infrastruktur, de globale finansmarkeder hviler på. Når Saudi Arabien køber ris af Indien, veksles parternes respektive valutaer i den amerikanske møntfod. Saudierne behøver ikke at ligge inde med indiske rupier og omvendt. De kan nøjes med dollaren.

Således finder op mod 90 procent af alle udenlandske transaktioner sted i dollar, selvom USA står for mindre end en tiendedel af verdens eksport. Setuppet har givet USA en enorm magt, og den magt har Washington udforsket og udnyttet siden årtusindskiftet med skiftende resultater.

Den første våbentest

Det begynder i det små. I 2005 påstår Nordkorea, at de er i stand til at fremstille atomvåben på egen hånd, og at de ligefrem er villige til at forære teknologien til terrororganisationer, såfremt USA fortsætter sine forsøg med at inddæmme styret i Pyongyang. Nordkorea er lukket land for omverdenen, men tilgår de internationale finansmarkeder via en række kinesiske banker.

Derfor foreslår et par yngre amerikanske embedsmænd at lægge pres på de kinesiske banker med anklager om hvidvask. Truslerne virker, fordi bankerne i den grad kerer sig om deres internationale ry. Forbindelsen til Nordkorea kappes kort efter. Over for de to yngre embedsmænd

bemærker en dreven general fra det amerikanske flyvevåben, at de netop har leveret et eksempel på et succesfuldt præcisionsangreb i det 21. århundrede. Fra da af er døren åben til præsidentens Situation Room.

Teamet og målene vokser

Forfatteren til bogen er Edward Fishman, som selv har arbejdet med emnerne i State Department, Pentagon og det amerikanske skatteministerium, hvor sidstnævnte er arnestedet for mange af sanktions-idéerne. Edward Fishman indgår ikke selv i historien, men hans ekspertviden og netværk blandt de relevante praktikere betyder, at han skiftevis genfortæller begivenhedernes gang helt oppe i helikopteren og nede på gulvet i Washingtons kontorgange. Resultatet er et unikt indblik og en fænomenal læseoplevelse, der flyver af sted som en storpolitisk thriller.

Det skyldes også persongalleriet af forhenværende diplomater, jurister, Wall Street-finansanalytikere og journalister. De indgår undervejs i teamet og trækker på deres eksper-

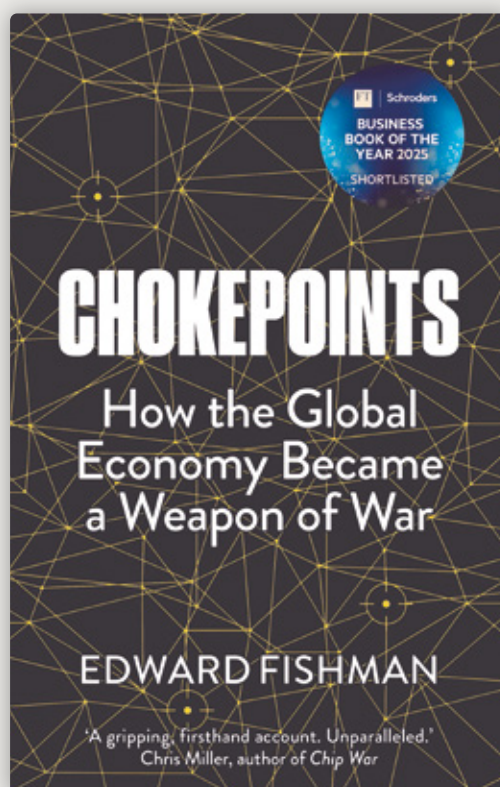
tise til at udvælge mål og metoder i jagten på at stække USA's fjender. Som teamet vokser, vokser målene også.

Iran, Rusland, Kina, Rusland

Bogen dækker kronologisk perioden fra årtusindskiftet frem til Joe Bidens præsidentperiode, og årene er delt op i fire hoveddele, som omhandler en bestemt udenrigspolitisk krise og USA's økonomiske modsvar herpå. Det skaber et naturligt forløb, hvor læserne vil genkende mange af begivenhederne, men fra sanktions- og embargo-vinklen - og den tilgang er formentlig en øjenåbner for flere uden for den finansielle verden.

Efter det succesfulde "præcisionsangreb" mod Nordkorea rettes sigtekornet mod Irans atomprogram og olieeksport, der finansierer terrorgrupper i Mellemøsten. Sanktionsvåbnet kulminerer i 2010 med vedtagelsen af en ny lov i USA, der afskærer Irans handelspartnere fra at foretage transaktioner i dollar. "Handl med Iran, eller handl med os," lyder truslen fra Obamas administration, og med udsigten til de facto at blive afskåret fra de globale finansmarkeder lukker langt de fleste lande og virksomheder døren i til Iran. Hvor Saddam Husseins olieeksport måtte bremses af truslen fra den amerikanske flåde, tørrer Teherans olieindtægter ind på grund af et enkelt lovgivende dokument.

Herfra fortsætter bogen til Ruslands ulovlige annektering af Krim i 2014 til Donald Trumps teknologi-embargo over for Kina og endelig Ruslands fuldskala-invasion af Ukraine for fire år siden.

KORT OM BOGEN

'Chokepoints' fortæller historien om, hvordan de globale finans-flasker blev til et amerikansk våben, først som en millimeterpræcis skalpel, siden som regulær afskrækkelse, der skulle afværge nye krige fra at bryde ud.

”

Siden Den Kolde Krig og især under globaliseringens guldalder i 1990'erne og 2000'erne har USA i kraft af dollaren som international valutareserve stået som arkitekten bag den infrastruktur, de globale finansmarkeder hviler på.

Effekten, der udeblev

I de sidste kapitler, der er bogens mest analytiske, spørger forfatteren, hvor vidt de økonomiske våben overhovedet har haft den tiltænkte effekt. Efter at Trump brød atomaftalen med Iran under sin første præsidentperiode, genoptog Teheran jagten på atombomben. Ligeledes ledte eksportforbuddet af særlig amerikansk teknologi til Kina ikke til en mindre offensiv udenrigspolitik fra Beijings side, snarere tværtimod. Og endelig rullede russiske kampvogne ind i Ukraine i 2022, selvom Vesten truede med omfattende sanktionspakker mod Putins styre.

Det økonomiske våben er skridtet efter diplomatiet, men trinnet inden militær magt. I begyndelsen, da sanktionerne og handelsembargoerne viste deres store potentiale, var de et tiltrængt magtmiddel oven på to endeløse krige i Irak og Afghanistan - også selvom embedsmændene i både USA og Europa ikke kunne forudsige våbnenes endelige eftervirkninger.

Samme uvished forklarer også, hvorfor Vesten tøvede med at ramme

I de sidste kapitler, der er bogens mest analytiske, spørger forfatteren, hvor vidt de økonomiske våben overhovedet har haft den tiltænkte effekt. Efter at Trump brød atomaftalen med Iran under sin første præsidentperiode, genoptog Teheran jagten på atombomben.

Ruslands energisektorer for fuld udblæsning, men i stedet implementerede sanktionerne gradvist. Det langsomme tempo gav russerne mulighed for at tilpasse sig. Man må arbejde med de værktøjer, man har til rådighed, og gradvise sanktioner var bedre end en fuldtønet krig mellem Vesten og Rusland eller slet intet modsvar, konkluderer Edward Fishman hen imod bogens slutning.

Flaskehalse mister deres greb

Mens især USA har udnyttet rollen som arkitekt og dørvogter bag de globale finansielle flaskehalse, har andre magter forsøgt at vriste sig fri. Senest har Kina præsenteret sit bud på en international valutareserve, lige som Rusland har opbygget et banksystem, hvor transaktioner ikke skal igennem USA's digitale sluser.

Beijing og Moskvas reelle afkobling fra flaskehalsene lader vente på sig, men forandringerne er i gang, forklarer bogen: Det globale finanssystem er i færd med at glide over i en regionalisering, fordi stater må vælge mellem økonomisk interdependens, økonomisk sikkerhed og endelig geopolitisk konkurrence.

Under Den Kolde Krig var de geopolitiske spændinger store, men staterne nød økonomisk sikkerhed, fordi de handlede indenfor deres respektive vest- eller østblok. I 1990'erne var interdependensen og den økonomiske sikkerhed stor, men kun takket være fraværet af geopolitisk rivalisering. I dag er den geopolitiske magtkamp tilbage for fuld kraft, men den økonomisk interdependens

lever videre, uden at nogen føler sig økonomisk sikre. De tre parametre kan ikke eksistere samtidig, og med tiden må noget give efter.

Fra skalpel til spredehagl

Uanset formen på fremtidens finansielle system og dets kommende flaskehalse, vil de økonomiske våben blive ved med at fungere som pisk og gulerod. En sidste opfordring fra Edward Fishman lyder derfor, at USA bør etablere et permanent økonomisk krigskabinet, hvor embedsmænd fra forskellige ministerier sammen med CIA og endda toptalenter fra den private finansverden kan bruge økonomiens magt.

Bogen slutter, inden Donald Trump vinder sin nuværende præsidentperiode og indleder en serie hidsige toldkrige mod både allierede og modstandere.

'Chokepoints' fortæller historien om, hvordan de globale finansflaskehalse blev til et amerikansk våben, først som en millimeterpræcis skalpel, siden som regulær afskrækkelse, der skulle afværge nye krige fra at bryde ud. Donald Trump kunne med fordel have læst med, for han lader til at have lagt præcisionsvåbnet fra sig for i stedet at skyde fra hoften mod alt og alle. Herunder sine fødder. ■

FORFATTEREN TIL BOGEN ER EDWARD FISHMAN,

som selv har arbejdet med emnerne i State Department, Pentagon og det amerikanske skatteministerium, hvor sidstnævnte er arnestedet for mange af sanktionsidéerne. Edward Fishman indgår ikke selv i historien, men hans ekspertviden og netværk blandt de relevante praktikere betyder, at han skiftevis genfortæller begivenhedernes gang helt oppe i helikopteren og nede på gulvet i Washingtons kontorgange. Resultatet er et unikt indblik og en fænomenal læseoplevelse, der flyver af sted som en storpolitisk thriller.

ENHANCE OPERATIONAL CAPABILITY AND SURVIVABILITY

Integrated fuel distribution

With the fastest refuelling rates and highest payload in class, the TC D12 container enables a one-system fuel supply chain, optimized to reduce dwell time and exposure for units on the ground.

When every minute matters, choose fuel delivery solutions that sustain your momentum.

www.hmkbilcon.com

hmk BILCON

OFFICEREN

Nr. 2/2026, 35. årgang

ISSN: 2445-5326

Fagbladet Officeren er udgivet af Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD)

Borupvang 2B, 2. tv

DK-2750 Ballerup

Tlf. +45 3315 0233

Fax: +45 3314 4626

www.hod.dk

Facebook: Hovedorganisationen af Officerer i Danmark

Ansvarshavende redaktør:

Oberstløjtnant Niels Tønning

+45 2237 3966

niels@hod.dk

Redaktør:

Pressechef Vickie Lind

+45 5159 0742

vickie@hod.dk

Grafisk design:

ThinkCreative

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer:

Ocean Design ApS

Dragstrupvej 12, Dragstrup

3250 Gilleleje

Annoncechef Casper Aistrup

cha@oceanmedia.dk

+45 3154 0300

Annoncepriser:

1/1 side: kr. 9.450

1/2 side: kr. 5.850

1/4 side: kr. 3.500

1/8 side: kr. 2.350

Priserne er inkl. 4 farver.

Redaktionen forbeholder sig ret til at afvise annoncer, der strider mod bladets tone og ånd.

Deadline for indlæg og annoncer:

Blad nr. 3/2026: 11. maj

Som udkommer: 12. juni

Blad nr. 4/2026: 3. august

Som udkommer: 4. september

Abonnement: 828,- kr. pr. år.

Redaktionen afsluttet den

7. april 2026.

Kontrolleret oplag: 5.122 i perioden 1. juli 2017 - 30. juni 2018

Fagbladet Officeren er via trykkeriet Jørn Thomsen Elbo A/S certificeret efter følgende internationale standarder: ISO 14001 miljøcertificering, ISO 9001 kvalitetscertificering, FSC-certificering og SvaneMærket. Magasinet er trykt på miljørigtigt papir med vegetabiliske farver.

24

- Jeg mener, at chefer tættere på opgaven skal have bedre og hurtigere mulighed for at tilpasse rammerne, når virkeligheden ændrer sig. Samtidig er det helt afgørende, at sager mellem Forsvaret og HOD behandles langt hurtigere.

Kaptajn Mathias Bay

Læs: Mød hovedbestyrelsen